

Correctievoorschrift HAVO

2016

tijdvak 1

wiskunde B

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het bij de toets behorende correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden met inachtneming van het correctievoorschrift toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 77 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 Voor elke rekenfout of verschrijving in de berekening wordt 1 scorepunt in mindering gebracht tot het maximum van het aantal scorepunten dat voor dat deel van die vraag kan worden gegeven.
- 2 De algemene regel 3.6 geldt ook bij de vragen waarbij de kandidaten de grafische rekenmachine gebruiken. Bij de betreffende vragen geven de kandidaten een toelichting waaruit blijkt hoe zij de GR hebben gebruikt.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Blokkendoos

1 maximumscore 4

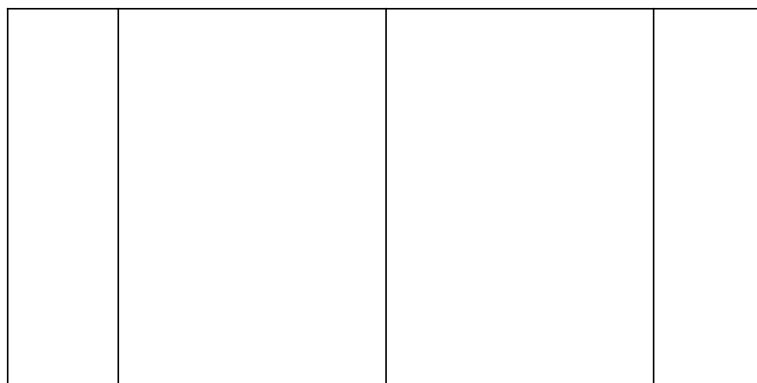
- De inhoud van de vier cilinders samen is
 $4 \cdot \pi \cdot 2,5^2 \cdot 10 = 250\pi \approx 785 \text{ (cm}^3\text{)}$ 1
- De inhoud van de binnenruimte van de doos is $(30 \cdot 25 \cdot 5 =) 3750 \text{ (cm}^3\text{)}$ 1
- De inhoud van de overige blokken samen is
 $3750 - 4 \cdot 5 \cdot 5 \cdot 10 = 2750 \text{ (cm}^3\text{)}$ 1
- Dus het gevraagde percentage is $(\frac{250\pi + 2750}{3750} \cdot 100 \approx) 94 \text{ (\%)}$ 1

of

- De inhoud van de vier cilinders samen is
 $4 \cdot \pi \cdot 2,5^2 \cdot 10 = 250\pi \approx 785 \text{ (cm}^3\text{)}$ 1
- De inhoud van de binnenruimte van de doos is $(30 \cdot 25 \cdot 5 =) 3750 \text{ (cm}^3\text{)}$ 1
- De inhoud van de lege ruimte in de doos is
 $4 \cdot 5 \cdot 5 \cdot 10 - 250\pi = 1000 - 250\pi \approx 215 \text{ (cm}^3\text{)}$, dus het percentage lege
ruimte is $(\frac{1000 - 250\pi}{3750} \cdot 100 \approx \text{(of ongeveer } \frac{215}{3750} \cdot 100 \approx)) 6 \text{ (\%)}$ 1
- Dus het gevraagde percentage is 94 (%) 1

2 maximumscore 3

- Het tekenen van een rechthoek van 10 bij 5 cm met een lijnstuk midden tussen de zijden van 5 cm 1
- Een berekening waaruit volgt dat de lengte van de schuine zijde van de rechthoekige driehoek (ongeveer) 7,07 cm is 1
- Het aan beide zijden van het middelste lijnstuk tekenen van een lijnstuk (ongeveer) 3,5 cm vanaf het middelste lijnstuk 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

3 maximumscore 5

- De totale oppervlakte van een balk van 5 bij 5 bij 10 (cm) is $4 \cdot 5 \cdot 10 + 2 \cdot 5 \cdot 5 = 250$ (cm²) 1
- Hiervan moet afgetrokken worden de oppervlakte van een rechthoek van 7 bij 5 (cm), dus $(7 \cdot 5 =) 35$ (cm²) 1
- De oppervlakte van de twee halve cirkels samen is $2 \cdot \frac{1}{2} \cdot \pi \cdot 3,5^2$ ($\approx 38,485$) (cm²) 1
- De oppervlakte van de halve cilindermantel is $\frac{1}{2} \cdot 2\pi \cdot 3,5 \cdot 5$ ($\approx 54,978$) (cm²) 1
- Dus de gevraagde oppervlakte is $250 - 35 - 2 \cdot \frac{1}{2} \cdot \pi \cdot 3,5^2 + \frac{1}{2} \cdot 2\pi \cdot 3,5 \cdot 5 \approx 231$ (cm²) 1

of

- De oppervlakte van de bovenkant is $5 \cdot 10 (=50)$ (cm²) en de oppervlakte van de zijanten is $2 \cdot 5 \cdot 5 (=50)$ (cm²) 1
- De oppervlakte van de voor- en achterkant samen is $2 \cdot (5 \cdot 10 - \frac{1}{2} \cdot \pi \cdot 3,5^2)$ ($\approx 61,515$) (cm²) 1
- De oppervlakte van de onderkantjes samen is $2 \cdot 5 \cdot 1,5 (=15)$ (cm²) 1
- De oppervlakte van de halve cilindermantel is $\frac{1}{2} \cdot 2\pi \cdot 3,5 \cdot 5$ ($\approx 54,978$) (cm²) 1
- Dus de gevraagde oppervlakte is $50 + 50 + 2 \cdot (5 \cdot 10 - \frac{1}{2} \cdot \pi \cdot 3,5^2) + 2 \cdot 5 \cdot 1,5 + \frac{1}{2} \cdot 2\pi \cdot 3,5 \cdot 5 \approx 231$ (cm²) 1

Een wortelfunctie

4 maximumscore 3

- (Voor het gemeenschappelijk punt van de grafiek van f met de x -as geldt) $\sqrt{-3x+6} = 0$ 1
- Dit geeft $x = 2$ (dus het gemeenschappelijk punt van de grafiek van f met de x -as is $(2, 0)$) 1
- Invullen van $x = 2$ in de vergelijking van k levert: $\frac{7}{4} \cdot 2 - \frac{7}{2} = 0$ (dus k gaat inderdaad door het gemeenschappelijk punt van de grafiek van f met de x -as) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

5 maximumscore 3

- De vergelijking $\sqrt{-3x+6} = -\frac{7}{4}x + \frac{7}{2}$ moet worden opgelost (voor $x \neq 2$) 1
- Beschrijven hoe deze vergelijking opgelost kan worden (voor $x \neq 2$) 1
- $x \approx 1,02$ 1

Opmerking

Als een kandidaat bij de beantwoording van vraag 4 de bij vraag 5 gevraagde x-coördinaat al gevonden heeft door de vergelijking

$\sqrt{-3x+6} = -\frac{7}{4}x + \frac{7}{2}$ algebraïsch op te lossen, dit beoordelen als ware het bij de beantwoording van vraag 5 genoteerd.

6 maximumscore 6

- De afstand tussen A en B is maximaal als $v(p) = \sqrt{-3p+6} - \left(-\frac{7}{4}p + \frac{7}{2}\right)$ maximaal is 1
- $v'(p) = \frac{-3}{2\sqrt{-3p+6}} + \frac{7}{4}$ (of een gelijkwaardige vorm) 2
- (Als $v(p)$ maximaal is dan is $v'(p) = 0$, dus) de vergelijking $\frac{-3}{2\sqrt{-3p+6}} + \frac{7}{4} = 0$ moet worden opgelost 1
- Beschrijven hoe deze vergelijking opgelost kan worden 1
- $p \approx 1,8$ (of nauwkeuriger) (of $p = \frac{86}{49}$) (dus de afstand is maximaal voor $p \approx 1,8$ (of nauwkeuriger) (of $p = \frac{86}{49}$)) 1

of

- De afstand tussen A en B is maximaal als $f'(x)$ gelijk is aan de helling van de lijn $y = -\frac{7}{4}x + \frac{7}{2}$ 1
- $f'(x) = \frac{-3}{2\sqrt{-3x+6}}$ (of een gelijkwaardige vorm) 2
- De vergelijking $\frac{-3}{2\sqrt{-3x+6}} = -\frac{7}{4}$ moet worden opgelost 1
- Beschrijven hoe deze vergelijking opgelost kan worden 1
- $p \approx 1,8$ (of nauwkeuriger) (of $p = \frac{86}{49}$) (dus de afstand is maximaal voor $p \approx 1,8$ (of nauwkeuriger) (of $p = \frac{86}{49}$)) 1

Opmerking

Als een kandidaat bij het differentiëren de kettingregel niet of niet correct heeft toegepast, voor deze vraag maximaal 4 scorepunten toekennen.

Schijngestalten van de maan

7 maximumscore 3

- De periode van P is $\frac{2\pi}{0,212769}$ (dagen) 1
 - Dit is (ongeveer) 29,5305 (of nauwkeuriger) (dagen) 1
 - Het antwoord 42 524 minuten (of 29 dagen, 12 uur en 44 minuten) 1
- of
- Beschrijven hoe met behulp van de GR twee maxima (of twee minima, of een maximum en een minimum) kunnen worden gevonden 1
 - Hieruit volgt de periode 29,5305 (of nauwkeuriger) (dagen) 1
 - Het antwoord 42 524 minuten (of 29 dagen, 12 uur en 44 minuten) 1

8 maximumscore 3

- Er wordt gevraagd naar de kleinste (niet-negatieve) waarde van t waarvoor $P = 0$ 1
- Beschrijven hoe deze waarde van t gevonden kan worden 1
- $t \approx 27,05$ (of nauwkeuriger) dus op 28 januari (2017) 1

9 maximumscore 4

- 22 februari (van 0:00 uur tot 24:00 uur) ligt tussen $t = 52$ en $t = 53$ 1
- Dan is $P \approx 22$ (of nauwkeuriger) respectievelijk $P \approx 14$ (of nauwkeuriger) 1
- Dus blijkt (bijvoorbeeld uit de grafiek) dat P (tussen $t = 52$ en $t = 53$) afneemt 1
- Dus tussen laatste kwartier en nieuwe maan 1

Opmerking

Als de kandidaat rekent met $t = 53$ en $t = 54$, voor deze vraag maximaal 3 scorepunten toekennen.

Gebroken functie en raaklijn

10 maximumscore 3

- $f(x) = 12(x-3)^{-1} + 4$ 1
- $f'(x) = -12(x-3)^{-2}$ (of $f'(x) = -\frac{12}{(x-3)^2}$) 1
- Dus $f'(0) = (-12(0-3)^{-2}) = -\frac{4}{3}$ (dus de richtingscoëfficiënt van l is inderdaad $-\frac{4}{3}$) 1

11 maximumscore 6

- $f(2) = -8$ (dus de y -coördinaat van A en B is -8) 1
- Dus de oppervlakte van rechthoek $OABC$ is $(2 \cdot 8 =) 16$ 1
- Een vergelijking van l is $y = -\frac{4}{3}x$ 1
- De y -coördinaat van D is $(-\frac{4}{3} \cdot 2 =) -\frac{8}{3}$ 1
- De oppervlakte van driehoek ODC is $\frac{1}{2} \cdot 2 \cdot \frac{8}{3} = \frac{8}{3}$ 1
- Dus de oppervlakte van trapezium $OABD$ is $\frac{16 - \frac{8}{3}}{\frac{8}{3}} = 5$ keer zo groot als de oppervlakte van driehoek ODC 1

Opmerking

Als gerekend is met een afgeronde waarde van $\frac{8}{3}$ (bijvoorbeeld 2,67), met als conclusie dat de oppervlakte van het trapezium ongeveer 5 (bijvoorbeeld 4,99) keer zo groot is als de oppervlakte van de driehoek, voor deze vraag maximaal 4 scorepunten toekennen.

Karpers

12 maximumscore 4

- $\log(0,8) \approx -0,1$ 1
- Aflezen uit de figuur geeft $\log(G) \approx -2,3$ 1
- Beschrijven hoe hieruit G berekend kan worden 1
- $G \approx 0,005$ (dus het gevraagde gewicht is 5 mg) 1

Opmerking

Als de kandidaat een waarde van $\log(G)$ afleest tussen $-2,4$ en $-2,2$, deze grenzen inbegrepen, en hiermee correct doorrekent, hiervoor geen scorepunten in mindering brengen.

13 maximumscore 3

- De vergelijking $0,014 \cdot 1,9^b = 0,25$ moet worden opgelost 1
- Beschrijven hoe deze vergelijking opgelost kan worden 1
- De gevraagde waarde van b is 4,5 1

14 maximumscore 3

- $L = 10$ geeft $G \approx 18,9$ en $L = 94$ geeft $G \approx 20\,990,3$ (of nauwkeuriger) 1
- (Een karper van 94 cm is) $\frac{20\,990,3}{18,9}$ keer zo zwaar (als een karper van 10 cm) 1
- (Afgerond op honderdtallen is dit) dus 1100 keer zo zwaar 1

15 maximumscore 4

- Uit $G = 0,014 \cdot L^{3,13}$ volgt $\log(G) = \log(0,014 \cdot L^{3,13})$ 1
- Hieruit volgt $\log(G) = \log(0,014) + \log(L^{3,13})$ 1
- Dus $\log(G) = \log(0,014) + 3,13 \cdot \log(L)$ 1
- Dit geeft (in twee decimalen nauwkeurig) $\log(G) = -1,85 + 3,13 \cdot \log(L)$ (dus $p = -1,85$ en $q = 3,13$) 1

Lichaam *PSC.QRF*

16 maximumscore 4

- *PSC.QRF* is te verdelen in twee gelijke piramides en een prisma 1
- De inhoud van zo'n piramide is $\frac{1}{3} \cdot \frac{1}{2} \cdot 6 \cdot 8 \cdot 3 = 24$ (cm³) 1
- De inhoud van het prisma is $\frac{1}{2} \cdot 6 \cdot 8 \cdot 3 = 72$ (cm³) 1
- De inhoud van *PSC.QRF* is $2 \cdot 24 + 72 = 120$ (cm³) 1

of

- *PSC.QRF* ontstaat door twee gelijke piramides van het prisma *ABC.DEF* af te halen 1
- De inhoud van zo'n piramide is $\frac{1}{3} \cdot 3 \cdot 6 \cdot 8 = 48$ (cm³) 1
- De inhoud van *ABC.DEF* is $\frac{1}{2} \cdot 6 \cdot 8 \cdot 9 = 216$ (cm³) 1
- De inhoud van *PSC.QRF* is $216 - 2 \cdot 48 = 120$ (cm³) 1

17 maximumscore 5

- De lengte van de doorsnede is $3 + \frac{2}{8} \cdot (9 - 3)$ (of $9 - \frac{6}{8} \cdot (9 - 3)$) (cm) 1
- Dit is $4\frac{1}{2}$ (cm) 1
- De breedte van de doorsnede is $6 - \frac{2}{8} \cdot 6$ (of $\frac{6}{8} \cdot 6$) (cm) 1
- Dit is $4\frac{1}{2}$ (cm) 1
- Het tekenen van een vierkant met zijde $4\frac{1}{2}$ cm 1

Exponentiële functie

18 maximumscore 3

- Uit $3^{x-1} - 2 = 241$ volgt $3^{x-1} = 243$ 1
- Hieruit volgt $x-1 = ({}^3\log(243)) = 5$ 1
- Dus $x = 6$ 1

19 maximumscore 4

- $h(x) = \frac{1}{3} \cdot (3^x - 6) = \frac{1}{3} \cdot 3^x - 2$ 2
- Hieruit volgt $h(x) = 3^{-1} \cdot 3^x - 2$ 1
- Dus $h(x) = 3^{x-1} - 2$ (en dat is hetzelfde functievoorschrift als voor f) 1

20 maximumscore 4

- Bij vermenigvuldiging ten opzichte van de y -as met factor a is het punt $(-20, 81)$ verkregen vanuit het punt van de grafiek van g met y -coördinaat 81 1
- Dus de vergelijking $g(x) = 3^x = 81$ moet worden opgelost (om de x -coördinaat van dat punt te vinden) 1
- Hieruit volgt $x = 4$ 1
- Dus $a = \frac{-20}{4} = -5$ 1

of

- (Bij vermenigvuldiging ten opzichte van de y -as met factor $\frac{1}{a}$ wordt het punt $(-20, 81)$ afgebeeld op het punt) $(\frac{1}{a} \cdot -20, 81)$ 1
- (Dit punt ligt op de grafiek van g , dus) $3^{\frac{1}{a} \cdot -20} = 81 (= 3^4)$ 1
- Hieruit volgt $(\frac{1}{a} \cdot -20 = 4, \text{ dus}) \frac{-20}{a} = 4$ 1
- Dus $a = -5$ 1

of

- (Door vermenigvuldiging ten opzichte van de y -as met factor a wordt de formule voor k) $k(x) = 3^{\frac{x}{a}}$ 1
- (Punt $(-20, 81)$ ligt op de grafiek van k , dus) $81 = 3^{\frac{-20}{a}}$ 1
- Hieruit volgt $\frac{-20}{a} = 4$ 1
- Dus $a = -5$ 1

Opmerking

Als gerekend is met het omgekeerde van de juiste factor, voor deze vraag maximaal 2 scorepunten toekennen.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinator in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 1 juni naar Cito.

De normering in het tweede tijdvak wordt mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Als het tweede tijdvak op uw school wordt afgenomen, zend dan ook van uw tweede-tijdvak-kandidaten de deelscores in met behulp van het programma WOLF.

wiskunde B havo**Centraal examen havo**

Tijdvak 1

Correctievoorschrift

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor havo

Bij het centraal examen wiskunde B havo:

Op **pagina 10**, bij **vraag 14** moet

- $L = 10$ geeft $G \approx 18,9$ en $L = 94$ geeft $G \approx 20\,990,3$ (of nauwkeuriger) 1
- (Een karper van 94 cm is) $\frac{20\,990,3}{18,9}$ keer zo zwaar (als een karper van 10 cm) 1

vervangen worden door:

- $L = 10$ geeft $G \approx 19$ en $L = 94$ geeft $G \approx 20\,990$ (of nauwkeuriger) 1
- (Een karper van 94 cm is) $\frac{20\,990}{19}$ keer zo zwaar (als een karper van 10 cm) 1

NB

a. Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe in zowel de eigen toegekende scores als in de door de eerste corrector toegekende scores en meldt deze wijziging aan de eerste corrector. De tweede corrector vermeldt daarbij dat deze late wijziging een gevolg is van de aanvulling door het CvTE.

b. Als eerste en tweede corrector al overeenstemming hebben bereikt over de scores van de kandidaten, past de eerste corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe en meldt de hierdoor ontstane wijziging in de scores aan de tweede corrector. De eerste corrector vermeldt daarbij dat deze late wijziging een gevolg is van de aanvulling door het CvTE.

Het CvTE is zich ervan bewust dat dit leidt tot enkele aanvullende handelingen van administratieve aard. Deze extra werkzaamheden zijn in het belang van een goede beoordeling van de kandidaten.

Ik verzoek u dit bericht door te geven aan de correctoren wiskunde B havo.

Het College voor Toetsen en Examens,
Namens deze, de voorzitter,

drs. P.J.J. Hendrikse